

پیامدهای حقوقی ناشی از سوانح دریایی از منظر حقوق بین‌الملل

www.ketab.ir

نویسنده:

کریم مهدی تبار ملک‌شاه

سرشناسه: مهدی تبار ملک‌شاه، کریم، ۱۳۶۱-
 عنوان و نام پدیدآور: پیامدهای حقوقی ناشی از سوانح دریایی از منظر حقوق بین‌الملل نویسنده کریم
 مهدی تبار ملک‌شاه.
 مشخصات نشر: تهران انتشارات روان داد ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص.
 شابک: ۶۵۰۰۰۰-۲-۸۲-۶۲۲-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۰-۱۳۲.
 موضوع: قانون دریایی
 موضوع: Maritime law
 موضوع: حوادث دریایی -- پی‌جویی
 موضوع: Marine accidents -- Investigations
 رده بندی کنگره: ۱۵۰
 رده بندی دیویی: ۳۴۳/۰۹۶
 شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۴۵۴۸۷
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

عنوان	پیامدهای حقوقی ناشی از سوانح دریایی از منظر حقوق بین‌الملل
نویسنده	کریم مهدی تبار ملک‌شاه
ناشر	روان داد
تیراژ	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	اول / ۱۴۰۰
چاپ و صحافی	آبان
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۸۴۲-۸۲-۲
قیمت	۶۵۰۰۰۰ ریال

آدرس انتشارات و دفتر فروش: تهران، فلکه اول صادقیه، خیابان سازمان آب،
 پلاک ۳۱۲، طبقه ۱، واحد ۳
 شماره تماس: ۴۴۲۵۲۲۳۹ - ۴۴۹۷۴۹۹۳

مقدمه نویسنده

امروزه اهمیت صنعت دریا و دریانوردی با انجام صادرات و واردات بیش از ۸۵ تا ۹۰ درصد کالاها به عنوان موتور محرکه تجارت جهانی بر کسی پوشیده نیست، که مشخصه اصلی این صنعت، بین‌المللی بودن آن است که با این حجم بالای عبور و مرور دریایی توسط کشتی‌های تجاری، ناو جنگی و زیر دریایی، سوانح و تصادم دریایی، غیر قابل اجتناب بوده به طوریکه بر اساس گزارش آژانس ایمنی دریایی اروپا در سال ۲۰۱۶ تعداد سوانح دریایی را ۳ هزار و ۱۴۵ مورد و تعداد شناورهای درگیر را ۳ هزار و ۵۰۵ فروند اعلام و تعداد مجروحین و کشته‌ها به ترتیب ۹۷۵ و ۱۰۶ نفر به ثبت رسیده است که علاوه بر خسارت جانی، خسارت مالی هنگفتی را به دوش سازمان‌های بیمه گر و دولت‌های صاحب پرچم، می‌اندازد که از منظر حقوق بین‌الملل در صورت بروز چنین حوادثی، کنوانسیون‌های مصوب سازمان بین‌المللی دریانوردی، این موضوعات را در قالب کنوانسیون‌های ایمنی، کنوانسیون آلودگی، کنوانسیون مسئولیت و جبران خسارت و نیز کنوانسیون جستجو و نجات دریایی مصوب ۱۹۷۹ بررسی می‌نماید. که بررسی دقیق و به موقع این گونه سوانح می‌تواند از بروز مجدد آن جلوگیری به عمل آورد. که در عصر کنونی و با وجود کنوانسیون‌های مختلف باز هم خلاهای قانونی زیادی وجود داشته که این خلاها دستاویز سوءاستفاده قدرتهای دریایی جهانی می‌شود با این وجود خطرات و سوانح دریایی نیازمند قوانین و استانداردهای بین‌المللی است تا کشتی‌ها با انطباق خود با این الزامات بین‌المللی به راحتی بتوانند تجارت خود را افزایش دهند لذا با تأسیس سازمان بین‌المللی دریانوردی در سال ۱۹۵۸ میلادی، تلاش‌های زیادی از طریق تصویب کنوانسیون‌های مرتبط با ایمنی دریایی برای جلوگیری و کاهش سوانح بعمل آمده است که نتیجه این اقدام‌ها، کاهش چشمگیر سوانح دریایی بوده است. در این میان، کشورهای صاحب پرچم با انجام وظایف خود نقش مهمی در کاهش سوانح دریایی در سال‌های اخیر داشته‌اند که ناشی از اقدامات موثر این کشورها در آموزش مداوم نیروی انسانی، به روز رسانی و نگهداری از تجهیزات، به روزرسانی قوانین و مقررات، بازرسی و کنترل مداوم

کشتی‌ها و افراد... می‌باشد. ولی همه اقدام‌های ذکر شده، سوانح دریایی را به صفر نرسانده و هر سال شاهد سوانح دریایی متعددی در دریاها هستیم که نتیجه این تصادم‌ها، جراحات، تلفات جانی، آلودگی محیط‌زیست دریایی و همچنین خسارت‌های مالی سنگین است که افزایش این تصادم‌ها، باعث نگرانی جامعه جهانی شده به طوریکه، آنان مداوم و مستمر به دنبال راه‌های جدید برای کاهش تصادم هستند. که یکی از روش‌هایی که جامعه جهانی دریایی برای کاهش نقش خطای انسانی در حوادث دریایی یافت، آموزش خدمه کشتی و اخذ مدارك شایستگی می‌باشد. کاملاً واضح است که آموزش خدمه یکی از راه‌های کاهش خطای انسانی است. و نیز عوامل دیگری در کاهش خطای انسانی نقش دارند که لازم است بررسی و استخراج شوند. برخی از این عوامل عبارت‌اند از: ارتباطات صحیح، غفلت، فرهنگ، مهارت، تجربه، ابزارآلات، انگیزه، خستگی، توجه به موقعیت، استرس، شرایط کاری، در وقوع سانحه دریایی اجتناب‌ناپذیر هستند. برای هر کشتی در حال حرکت، ریسک وقوع سانحه وجود دارد. وابستگی تجارت کشورها به حمل‌ونقل دریایی ایمن از یک‌سو، و خسارت سنگین مالی، جانی و زیست‌محیطی ناشی از سوانح دریایی در این صنعت، اهمیت بررسی نقش انسانی در سوانح دریایی و روش کاهش خطاهای انسانی در شرکت‌های کشتیرانی را نشان می‌دهد. بی‌شک حسن اجرای مدیریت کاهش سوانح دریایی در صنعت دریانوردی، صرفه‌جویی‌های فراوانی را در پی خواهد داشت. با توجه به مطالب بالا، به صورت کلی می‌توان گفت: که حمل‌ونقل دریایی یک تجارت امن است اما با توجه به تعداد بالای حمل‌ونقل دریایی که هرروزه انجام می‌شود و نیز تعداد شناورهای موجود، در حال حاضر، سوانح دریایی امری غیرقابل اجتناب است که ممکن است بسیاری از سوانح دریایی در دریاها آزاد و بین المللی و یا بین کشتی‌هایی با پرچم‌های متفاوت رخ داده که این تصادم را به یک پیامد بین‌المللی تبدیل می‌نماید به طوریکه تا مدت‌ها خسارت مالی، جانی و روانی آن حادثه در ذهن افکار عمومی جهان باقی می‌ماند و همه آنان به دنبال اطلاع رسانی جامعه بین‌المللی در رابطه با سانحه هستند که ارتباطات رسانه‌ای قرن بیست و یک، کوچکترین حادثه در دورترین

نقاط جهان را به خبر روز جهان تبدیل نموده که برای بررسی آن، می‌بایست جوانب فنی، حقوقی و اقتصادی آن را از منظر حقوق بین‌الملل بررسی و تجزیه و تحلیل نموده و در کمترین اطلاع رسانی نمود که کتاب حاضر با هدف انجام مطالعه و تحقیق بر پیامدهای حقوقی ناشی از سوانح دریایی از منظر حقوق بین‌الملل صورت پذیرفته است. هدف، کاربرد و بررسی پیامدهای حقوقی سوانح دریایی تعیین و شناسایی مسائل حقوقی مربوط به کلیه پیامدهایی که از یک سانحه دریایی به جا می‌ماند بوده که علاوه بر این موارد پیامدهای حقوقی سوانح دریایی و رخدادهای دریایی اهداف ذیل را در بر می‌گیرد:

۱) بررسی پیامدهای حقوقی رخدادهای شناورها با پرچم کشور مالک در آب‌های داخلی و در آب‌های بین‌المللی

۲) ارائه توصیه و اقدامات اصلاحی به منظور کاهش خسارات و پیامدهای سوء اقتصادی و حقوقی پس از وقوع سانحه و انجام پیگیری لازم جهت رسیدگی به مسائل حقوقی از جمله نقش بیمه در سانحه

۳) بررسی پیامدهای حقوقی سوانح به وقوع پیوسته در آب‌های تحت حاکمیت کشور مالک توسط شناورها با پرچم کشور خارجی

۴) ارتقاء دانش، آگاهی و مهارت کارشناسان و سازمان‌های دریایی از جمله

الف) نیروی دریایی

ب) سازمان ملی نفتکش جمهوری اسلامی ایران

۳) سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران

که در زمینه پیامدهای حقوقی سوانح دریایی کار می‌کنند.

نویسنده امیدوار است این اثر مورد استفاده تمامی علاقه‌مندان قرار گیرد. امید است خوانندگان گرامی با ارائه نقطه نظرات خود از طریق انتشارات روان‌داد ما را در ارائه اثری بهتر در چاپ‌های بعدی یاری نمایند.

فهرست مطالب

فصل ۱: ایمنی دریایی.....	۱۴
۱-۱ تعریف ایمنی.....	۱۵
۲-۱ مدیریت بحران و ایمنی دریایی.....	۱۷
۱-۲-۱ عوامل ایجاد بحران.....	۱۸
۲-۲-۱ عوامل موثر بر کنترل بحران.....	۱۸
۳-۱ برنامه‌های ایمنی دریایی.....	۱۹
۱-۳-۱ دولت‌ها.....	۱۹
۲-۳-۱ شرکت‌ها.....	۱۹
۳-۳-۱ کشتی‌ها.....	۲۰
۴-۳-۱ بنادر.....	۲۰
۴-۱ کنوانسیون سازمان بین‌المللی دریانوردی.....	۲۱
۵-۱ کنوانسیون بین‌المللی جستجو و نجات دریایی.....	۲۳
۱-۵-۱ اهداف و ساختار کنوانسیون.....	۲۴
۲-۵-۱ بررسی حقوقی عملیات نجات دریایی.....	۲۵
۳-۵-۱ عملیات جستجو و نجات دریایی.....	۲۶
۶-۱ سیستم جهانی ایمنی و اضطرار دریایی.....	۲۷
۷-۱ وضعیت حقوقی کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره حقوق دریاها.....	۲۸
۸-۱ مقررات بین‌المللی جلوگیری از تصادم در دریا.....	۳۰
۱-۸-۱ وضعیت حقوقی کنوانسیون.....	۳۱
۹-۱ کنوانسیون بین‌المللی ایمنی جان افراد در دریا.....	۳۲

۳۳	۱-۹-۱ اهداف و ساختار کنوانسیون
۳۵	۱۰-۱ قوانین بیمه دریایی ۱۹۰۶ انگلستان
۳۶	۱۱-۱ کنوانسیون مداخله دریای آزاد، در صورت بروز حوادث آلودگی نفتی
۳۷	فصل ۲: سوانح دریایی
۳۸	۱-۲ تعریف سوانح دریایی
۴۱	۲-۲ بررسی سوانح دریایی
۴۲	۳-۲ انواع سوانح دریایی
۴۲	۱-۳-۲ سوانح بسیار شدید
۴۲	۲-۳-۲ سوانح شدید
۴۳	۳-۳-۲ سوانح خفیف
۴۳	۴-۲ دسته‌بندی انواع سوانح دریایی
۴۵	۵-۲ بزرگ‌ترین حوادث دریایی جهان
۵۴	۶-۲ خطای انسانی
۵۴	۱-۶-۲ تعاریف خطای انسانی
۵۵	۲-۶-۲ خطاها و عوامل انسانی
۵۸	۳-۶-۲ عوامل مؤثر بر خطای انسانی
۶۰	۴-۶-۲ رویکردهای علمی کاهش خطاهای انسانی
۶۲	۷-۲ آثار سوانح (خسارات ناشی از سوانح دریایی)
۶۷	۸-۲ اهداف بررسی سوانح دریایی
۶۷	۱-۸-۲ چارچوب قانونی وظایف و فعالیت‌ها
۶۹	۲-۸-۲ جمع‌آوری مستندات از دریانوردان
۷۰	۳-۸-۲ افشای اسناد، سوابق و مدارک مرتبط با سانحه دریایی
۷۱	۹-۲ پیامدهای ناشی از سوانح دریایی
۷۱	۱-۹-۲ آسیب به محیط زیست